

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: **BRĂȘOVU**, piața mare, Târguț inului Nr. 30.

„Gazeta” transilvaniană nu se primește, decât pe bază de abonament.

Birourile de anunțuri: **BRĂȘOVU**, piața mare, Târguț inului Nr. 30.

Inserează mai primește în Viena R. Yonke, Haasenstein & Taylor (Otto Waas), H. Schalk, Alois Herold, M. Dukes, A. Oppalik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Koldberger, Kiskörményi Bernat; în Frankfurt: G. L. Dussbe; în Hamburg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie garmond pe o coloană 6 cr. și 50 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.

Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 50 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 4)

„Gazeta” este în fiă-care și abonamente pentru ANSTRO-UNGARIA. Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 6 franci. Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov: a administrațiunea, piața mare, Târguț inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtu abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 18.—Anul LVI.

Brașov, Duminecă, 24 Ianuarie (5 Februarie)

1893.

Causa — nu persóna.

Brașov, 23 Ianuarie v.

Multu ne amu gânditu, ce pôte fi pricina, că în multe, în prea multe comune și ținuturi de ale noastre, obștea românească nu arată față de cauzele noastre naționale, culturale, bisericesci, ori școlare, rîvna și însuflețirea aceea sfântă, de care trebuie să fiă pîtrunsă totă suflarea doritoare de înaintarea nemului său.

Nu putem crede, că poporul nostru ar fi dela fire nepăsătoru față de sfințenia cauzelor noastre culturale și naționale. Nu, nici măcaru prin gându nu pôte să ne trecă ideea, că doră acestu popor n'ar avé și elu în inima sa dorul ferbinte de a-și crea o sorte mai bună și de-a se ridica și elu odată din starea tristă, în care a fostu aruncatu de vitregimea timpurilor, ce au trecut peste capul nostru.

Trebuie dér, că altu unde va zace pricina rului, trebuie, că încă din vechime s'a incubatu în mijlocul nostru unu obicei riu și păgubitoru, căruia avemu s'e-i datorim în cea mai mare parte r'ecela și nepăsarea aceea tristă, de care ne lovim atatu de desu în calea mersului nostru spre bine și înaintare.

Ni-se pare, că ómenii noștri prea adese ori își uită de-a face deosebire între persóna și între cauze, adese-ori punu persóna mai pe susu de cauză, și în această împrejurare tristă este a se căuta în prima liniă pricina rului.

Vrîndu să facem și noi din când în când câte-o ispravă bună, ne-amu obiceiuitu a lăsa totă grija asupra acelu, pe cari-amu pusu în fruntea isprăvei și, în nemărginita încredere ce o avemu în acești bărbați ai noștri, nici că mai îndrăsnim să ne interesăm de ceea ce facu ei, nici că mai cutezăm a i întreba cum facu și

ce lucră ei, ci din momentulu, în care i-amu pusu în frunte, totă treba o socotim ca și isprăvită.

De multe-ori se întâmplă însă, că treba nu se isprăvesce. Bărbații noștri de încredere uită a-și implini datorința lor, dorința și hotăririle noastre nu le duc în deplinire; timpul trece, noi totu așteptăm și nădăjdum, că doră — doră treaba se va face, dela o vreme însă nădejdea se slăbește, așteptarea se preface în desamăgire, poporul prinde a se răci și étă că pricina e gata!

De aici înainte apoi înzadaru dicit: haideti să facem asta, haideti să facem ceea, — ómenii și-au perdut însuflețirea, și-au perdut rîvna față de cauză—și pace! De aci înainte nu mai poți face cu ei nimic.

Nu așa, fraților! Intotdeauna la locul întâi vine cauza și numai după aceea persóna, la locul întâi vine principiul și numai după aceea omul. Dacă amu pusu pe cineva în fruntea cauzelor noastre naționale, culturale, școlare ori bisericesci, fire-ar elu ori cine ar fi, noi trebuie să-l urmărim cu ochi ageri în toți pașii lui și îndată ce amu băgat de seamă, că într-o privință, ori alta, a apucat pe căi greșite, avem sfânta datorință de a-l întorci, de a-l mustra cu cuvinte trătesci și a-l sili de cu bună vreme să se întorcă îndărăt de pe calea greșită, pe care a apucat. De nu vom face așa, de nu-l vom sili de cu bună vreme să se întorcă de pe calea lui greșită, va luneca mereu totu înainte și lunecându, va tîri după sine în prăpastia și cauza, peste care l'amu pus mai mare.

Avem înaintea ochilor multe exemple; cunoscem multe tîme de comune de-ale noastre, în cari poporul cu însuflețire vrednică de laudă s'a pus pe lucru, s'a apucat să adune averi pentru școle, averi pentru biserică. S'a

intemplat însă, că ómenii lor de încredere, pe cari i-au pus în fruntea treburilor școlare și bisericesci, și-au greșitu pasul, poporul a avut în ei încredere orbă și nu s'a interesat să scie de ceea ce facu, ba chiar decă unulu ori altulu dintre ei a simțitu ceva, n'a vrutu „s'e-și aprindă paie în capu”, ci au lăsat să mergă lucrurile înainte pe calea lor greșită, până când la urmă treba s'a infundatu și nu s'a mai aflat leac de leuire.

Pe calea acesta, din multe treburi bune de-ale noastre s'a alesu nimic, multe inimii nobile s'au descuragiat și acestei nenorocite împrejurări avemu să mulțumim, că obștea noastră românească prin multe sate și ținuturi nu arată față de cauzele sfinte ale noastre rîvna și însuflețirea aceea mare, de care, cum amu d'is, ar trebui să fiă cuprinsă totă suflarea doritoare de înaintarea neamului său.

Trebuie să ne obiceinim a stinge focul până când încă nu s'a incinsu prea tare; trebuie să ne învățăm a stîrpi r'elul până când încă n'a prins rădăcină. Nu că să fim nepăsători, d'ar abia să apucăm ocaziunea de-a afla, cum stau socotelile cu averile noastre obștesci, ce înaintare s'a făcut și cum își implinesc bărbații noștri de încredere datorința lor.

Trebuie să cerem și să introducem pretutindenea obiceiul, de-a se ceti cât mai desu în fața poporului socotelile și de-a se da seamă despre toți pașii și despre totă lucrarea bărbaților noștri de încredere. Cu astă ocaziune apoi fiă-care trebuie să se ridice cu sufletul și cu inima sa mai pe susu de persóna și să aibă înaintea ochilor curatu numai binele și interesul cauzei, pentru a căreia înaintare datore este a se jertfi totă suflarea. Ori cine s'ar întempla să p'ecătuască, cu voiă ori fără voiă, în contra acestei acuse,

fiă ei ómeni câtu de aleși, câtu de cinștiți și de ómenii, trebuie trași la răspundere în fața adunării, pentru că aici nu este vorba de persóna, ci numai și numai de binele și înaintarea cauzei, față cu care persóna nu numără nimic.

Făcendu astfel, nu vom mai avé cauză de-a ne plînge de-atâtea desamăgiri, hotăririle noastre frumose, ce cu atâtea însuflețire se aduc adese-ori în adunările noastre culturale și naționale, nu voru mai rămânea neimplinite, bărbații noștri de încredere vedendu-se urmăriti și controlati, se voru simți pe de-o parte siliți, pe de alta încuragati de-a desfășura r'evna mare și de-a sta în tot-d'una la înălțimea datorinței. Lucrurile voru prinde a merge înainte, poporul se va însufleți și, dându mână cu mână, vom ridica ca și prin farmec mărirea neamului nostru,—și atunci nația mai mândră, mai bravă și mai alasă ca a noastră nu va fi.

Autonomia catolică. Cetim în foile unguresci: „Dilele trecute s'au ținutu consfătuirii la contele Nicolau Eszterhazy în afacerea autonomiei catolice. Resultatul consfătuirilor este, că atatu în camera deputaților, câtu și în casa magnaților se voru așterne proiecte de rezoluțiune prin cari se îndrumăză guvernulu, ca să facă pe Maiestatea să aprobeze statutul autonomiei catolice făcutu la 1871 de Congresul catolic. Pentru stilisarea acestui proiectu de rezoluțiune se va mai convoca o a doua conferință la contele Nicolau Eszterhazy.” — Atâtea ne spun foile unguresci. La acestea mai adaugem, că statutul autonomiei catolicilor din Ungaria, votatu în ședința dela 9 Martie 1871 statorcesce, că și archidieceasa și diece-sele române gr. cat. facu parte întregitoare a Congresului autonomiei

FOLETONULŪ „GAZ. TRANS.”

In gura leilor.

Narațiune istorică de E. Malsow.

(Urmare.)

II.

— „Stingeți focul! Se vede pânza unei corăbii!”

Strigatul acesta r'esuna adese-ori pe insula pustie de pe înălțimea stâncei, pe care sta câte unulu dintre tovareși în fiă-care și, privea pe mare și rostea aceste cuvinte, îndată ce se zărea în de p'artare vre-o corăbie, căci se statorise, că fumul ce se ridică de pe insulă, se vede din mare. Trebuiau să fiă prevădători.

Și astăzi r'esuna strigatul acesta și focurile fură stinse. Înaintea tăciunilor pe jumătate stinși ședea Perpetua, față în față cu ea Antoniu, fiul căpeteniei comunității. Elu era unu simplu pescar, fără cultură, nu scia nici să scrie,

nic să cetască, dér în meșteșugul său era unulu dintre cei mai harnici. Marea îl învățase de timpuriu curagiu bărbătescu și întărise sufletul și trupul său. Elu era plinu de putere și de sănătate, nu tocmai frumos, dér bine făcut și de statură înaltă. O trăsura binevoitoare înfrumuseța fața lui înfloritoare și iragedă.

„Te rog, iubită soră”, încep elu, după ce focul se stinse, „ia în noptea acesta mantaua mea. Ți-e frig. Abia er, când m'am coboritu dela pază, te-am vedutu sgriburindu de frig în coliba ta.”

„Dér tu cu ce te vei înveli la nopte?” r'esponse ea. „Eu să mă încălesc, ér tu să tremuri de frig?”

„Eu sunt bărbat”, r'esponse elu; „pe mine nu mă supără r'ecorea noptii, ce o impraștia stâncile noastre. Sute de nopti le-am petrecutu sub cerul liberu în luntrea mea. Ia, soră Perpetua,

mantaua mea; căci sunt îngrijat de tine. Sciu, că suferi! Ești bolnavă?”

„Nu-s bolnavă, Antoniu”, r'esponse ea.

„Ba ești”, o întrerupse elu. „Se spune, că tu ai venit din Roma. Nu ți-e dor de orașul t'eu frumos, care — după cum se povestesc în Carthago—strălucesce de aur și de marmură?”

„Ești în r'etăcire”, r'esponse ea, „nu voesc să dau aceste stânci pentru marmura și aurul palatelor din Roma. Nu am altă dorință, decatu să servesc credinței noastre și vouă.”

„Atunci m'ancarea te face bolnavă”, r'esponse elu. „Noi pescarii ne putem hrăni numai cu pesci și cu raci, pe când tu nu. Când prândim cu toții, tu abia guști din bucate. Îți lipsesc vinul și pânea; și celelalte femei au trebuință de aceste. Ce am adus aici, s'a mâncat. Noi băr-

bații am hotărîtu adă dimineta, că doi dintre noi să se întorcă la Carthago, pentru ca să cumpere făină și vin. Dacă vom fi băgători de seamă, vom pute face acesta fără nici o primejdie.”

„Tu rămâi aici, nu pleca la Carthago”, îl întrerupse Perpetua iritată.

„Sortea a hotărîtu deja”, r'esponse elu, „pentru mine și pentru Cato.”

„O, decă ai rămâne!” d'ise ea îngrijată. „Nu ne trebuie nici făină, nici vin. De ceea ce se lipsesc bărbații, ne putem lipsi și noi. Du-te, rogă pe tatăl, ca să trimită pe altulu în locul t'eu; nu te duce la Carthago, rămâi aici!”

De ce să nu mă duc la Carthago? De ce să rămân?” întrebă elu.

„Pe tine te cunosc în piéta din Carthago”, r'esponse ea. „Voi bărbații, nu v'ati gânditu, că tu

catolice, va să dăcă biserica română gr. cat. din Transilvania să fiă contopită în biserica catolică unghurească. Acestă statută n'a fost sancționat de Majestatea Sa. După an 22 însă catolicii unghuri, fără deosebire de barbă și reverendă, și în frunte cu primarele lor Claudiu Vaszary se întorcă érăși la vechia lor lucrare, la așa numitulă *elaborat* din 1871, care pentru biserica română gr. catolică este ună *adeverat* pericol. Pentru ca lucrul să aibă prospecte mai sigure de reușită, catolicii unghuri recură acum și la dietă și la casa magnaților, ér prin aceste guvernul este provocat, să-și pună carul în pietri ca Majest. Sa să dea *aprobarea* pré înaltă a statutului autonomiei catolice pregătite în 1871.

Mirii României.

România îmbracă haină de sărbătoare. Ađi la orele 9 și 26 m. pășese pentru prima óră pe pământul României principesa Maria d'Edinburg împreună cu augustul său soț, Ferdinand moștenitorul tronului român.

Deslipită dela sînul mamei sale, principesa Maria se alipește ađi de sînul altei mame, de sînul României, care mândră de gloria trecutului său privesce ađi și cu mai multă încredere la un viitor fericit și glorios.

Principesa Maria este salutată ađi pe țermii Dimboviței, unde miile de inimă românesce o întâmpină cu dragoste și ospitalitate, cu încredere și entuziasm, ca pe fiica iubită a unui popor, ce vécuri întregi a sângerat pentru a-și păstra limba și naționalitatea, libertatea și independența. Ea se apropie ađi de tronul glorioșilor domni ai României, cari în vremuri de nevoi, ca și în zile de tihnă și de pace au trăit, au muncit și au împărțit sörtea poporului în fruntea căruia Dumnezeu i-au înălțat.

Mare și negrăit de sărbătorescă dérá este acestă moment, nu numai pentru augustii moștenitori ai tronului de pe care odinórá Mihaiu Vitezul conducea destinele poporului său, nu numai pentru frații noștri dintre Carpați și Marea-negră, ci pentru toți Români dela Dunăre, ca și dela Nistru, dela Tisa, ca și dela Carpați.

La granița Țerei românesce, la gara Predelü, augustii moșteni-

tori sosindü la orele 9 și 26 m., suntü întâmpinați de număröș publicü, și de o companie de doboranți din Ploesci în frunte cu musica militară.

Plecândü din Predelü cu trenulü regalü românü ale cărui vagoné suntü minunatü împodobite cu flori naturale, principele Ferdinandü și cu principesa Maria mergü spre Bucuresci. Aici, la gara de nordü, moștenitorii tronului românü suntü întâmpinați de M. S. Regele Carol I încunjuratü de casa sa civilă și militară, de primarulü capitalei Bucuresci, care le ofera, pe o tavă de argintü, tradiționala pâne și sare; apoi de membrii corporilorü legiuitoré, de bărbații de frunte ai României și de societatea dómnelorü române.

Dela gară mergü la Metropoliä unde la orele 2 1/2 oficiézä unü *Te Deum* de către Metropolitulü primatü alü Moldovei și de alți 10 episcopi.

După săvêșirea *Te-Deum*-ului cortegiulü întregü se întörce la palatü, ér séra se va face iluminatiä și retrage cu torțe (făclii).

Mâne, Duminecă, se va face în biserica Sf. Spiridonü din Bucuresci o ceremoniä förte frumoșă și până acum neobișnuită. Anume, se vorü săvêși 32 de căsătorii la cari vorü asista, ca nași, principele Ferdinand și principesa Maria. Se vorü aședa în biserică 32 de mese, în jurulü cărora se va cânta Isaia dântuesce. Căsătoriile le va binecuvênta Mitropolitulü primatü. În curtea bisericei se vorü aședa 32 brađi înalți de câte 3 metri. Fiä-care păreche, la eşire, va lua câte-unü brađü și va ocupa locü fiä-care în câte unü carü trasü de 4 boi albi, ale cărorü corne vorü fi poleite Dela biserica Sf. Spiridonü cortegiulü va merge la Ate-neulü Românü, unde se va da unü ospëtü tinerilorü însurätei. Ospe-tulü va fi presidatü de principele Ferdinand și de principesa Maria. Fiä-care păreche va primi câte-o pungă de catifea roșă împodobită cu monogramulü moștenitorilorü tronului și fiä-care din ele va con-tinê câte 25 poli (1 polü 9 fl. 45 cr.) precum și câte unü portretü alü principelui și principesei României.

Totü Duminecă séra se va da reprezentațiä de galä la Teatrulü Naționalü. Joia viitoré se va da la palatü unü mare prändü oficialü, ér în 4 Februarie v. se va

da unü balü alü societății *Elisabeta* la care principesa Maria se va presenta în *costum naționalü românü*.

Cu bine au sositü, belșugü și fericire se le însotéscă pașii vieții.

Confiscarea Memorandului și a Replicei. Ministrulü de interne, Carol *Hieronymi*, vré cu ori ce pretü, să nu rămânä mai pe josü decâtü înaintașii săi în ceea ce privesce persecuțiile și urmăriile contra Românilorü. O telegramă din Budapesta, cu datulü de 1 Februarie, aduce scirea, că d-lü ministru de interne a datü ordinü severü tutarorü muncipiilorü, să confisce broșurile răspândite, cari tractézä cestiunea română, adecă **Memorandulü și Replica**, ér des pre rezultatü să încunoscinteze pe procuratura supremă din Clușiu. — Ca toți ministri unghuresci, așa și d-lü *Hieronymi*, priusü în clușea șovinismului unghuresc, trebuie să jöce după cum alții îi cântă, că de nu îl dau josü de pe fotoliulü care-lü ocupă abia de trei luni. Séu dörä are altü motivü neasulü muscălescä alü d-lui Hieronymi îndreptatü contra **Memorandului și Replicei**? Cu astfelü de mijlöce diavolesci însă, fiä sigurü d-lü ministru de interne, că nu va rezolva cestiunea naționalităților, nici nu va mulțami pe Românü, cum se dice, că ar voi. Nu, căo' cu câtü forță brutală, asu pririle și prigonirile se vorü înmulți, cu atâtü noi Românü vomü fi mai revoluți și mai oțelți în lupta noastră tață cu despotismulü și tiränia maghiarä.

CRONICA POLITICA.

— 23 Ianuarie.

Amü făcutü amintire în numărulü trecutü de Duminecă despre noulü atacü ce-lü pregătesce guvernulü unghurescü **contra învățămêntului nostru românescü** prin așa numitulü proiectü de *lege despre regularea salariilorü învățatoresci*. Amü äisü atunci, că noulü fetü hidosü alü d-lui Csaky este supusü comisiunei financiare spre studiare. Comisiunea financiarä a dietei a debätatü acestü proiectü și l'a primitü. Cu ocazia acelorü debäteri s'au auditü glasuri, cari meritä să le băgämü în semă pentru importanța, ce conținü ele mai alesü față cu nou Românü. Anume deputatulü Fenyvessy äise între altele, că statutulü își va face prin acesta unü felü de „concurrentă“, deörece în înțelesulü proiectului elü va trebui să dea ajutorü și la școle de acelea, cari decâtü n'ar avé altü ajutorü, ar trebui să înceteze a mai esista. Ministrulü Csaky se gräbi să-i răspundä, că încätü privesce temerea de „concurrentă“ lucrulü stä așa „că pe basa legalä de astädi n'are mijlöce de a închide *școlele confesionale*, ai cărorü

învătători nu suntü salariați cum se cuvine“. Din vorbele ministrului Csaky apare, că elü are de gândü să-și câștize „mijlöce“, prin cari să pötä dispune după plac asupra școlilorü confesionale. Nu-i vorba, în țera unghurescă töte suntü cu putință, ér d-lü Csaky sciindü acesta, a spus'o comisiunei mai pe ocolite, mai de-a dreptulü, că decâtü cerü dela elü să servescä „intereselorü ideii de statü maghiarü“, atunci core și elü să i se dea töte „mijlöcele“ cu cari, la casü de lipsă, pöte chiar „să închidä școlele confesionale“. — Primejdiä e la use ér noi ce facemü, ca să o putemü întâmpina cu tärä și siguranță? *

Diarulü apponyistü „Pesti Naplo“ se ocupă cu cestiunea, care în cercurile partidei naționale este numită „Cestiunea armatei“. Numitulü äarä cere în articolulü de fondü din 1 Februarie intitulatü „Corönä și sabiä“, o armată maghiarä independentă. Ätä ce se dice în articolulü între altele: „Regelulü i-se cuvine corönä, în care locuesce dreptulü domniei, dér vieța națiunei nu-i aparține lui, ci ei însăși și de aceea și armata aparține națiunei; căo' toți fi ei apti de a purta arme, îi servescü cu vieța și cu mörtea lorü. Ei nu servescü ca nisce gladiatori solavi, ci ca cetățeni liberi ai patriei. Ei după lege, servescü din voință liberă și din consimțemêntulü constituționalü alü națiunei, implinindu-și datorințele lorü cetățenesce. Ei nu servescü pentru lëfä, ci din simțü de datorință, căo' aducü o grea jertfä prin aceea, că renunță pe timpü îndelungatü la lucrulü și profesiunea lorü. Cui îngrijesce de armată, o prevede cu bani și arme, nu este regele, ci națiunea, care consacrä în fiä care alü pentru susținerea armatei o parte însemnată a fructelorü muncii lorü, așa-dérä țerii îi aparține, Ungariei, — căo' noi suntemü unü statü, — brațulü și sabiä, ömenii și armele, cari formézä armata noastră.“ — Șovinistiä dela „Pesti Naplo“ vorbescü numai de „națiunea“, maghiarä, ca și când nu ar trăi în monarchia acesta poliglotă, ci în Asia, unde pe timpulü lui Almos și Arpad puteau äice, „că brațele și sabiä, ömenii și armele aparținü națiunei.“ *

Éráși se lătescü vești despre **marü concentrării de trupe rusesce**. O telegramă din Berlinü cu data de 2 Februarie ne aduce scirea, că în cercurile politice de acolo a provocatü mare senzațiä și deprimare concentrările de trupe rusesce, ce se facü la granița imperiului germanü și la hotarële monarchiei noastre. Cu totü frigulü celü mare și cu töte că comunicațiile suntü mai multü séu mai puținü întrerupte prin zäpeđile mari ce-au cădutü în érna acesta, totüși Rusia nu întârzie a-și împinge armatele sale

ai fostü, care ai adusü pescii în tégü? Te vorü recunöscé și te vorü prinde și atunci esci perdutü. Te togü, rămäi la noi.“

Nu numai gura, ci și ochii ei se rugau. Sângele curgea arđetörü prin vinele ténêrului. Ceea ce nu îndräsise nici odată a spera, ba nici a se gândi măcarü nu îndräsise, că adecă acestä femeia, la care privea cu veneratiune și iubire, să fiä mai multü pentru elü, decâtü ceilalți.

Elü apucä mâna ei și o strinse ușorü, ea însăși își trase mâna, se ridicä și äise: „Sé vorbescü eu cu bărbații, ca să rămäi. Nu te-ai gânditü la primejdiä, ce ne va amenința pe toți, decâtü veți fi recunoscuți.“

„Nu va folosi nimicü. Perpetuä,“ răspunse elü. „Nu numai lipsa de pâne și de vinü pricinuescü plecarea noastră. Trebuie să iscodimü, cum stä cu Craștinii în Carthago. Pöte furia dintëiu a gó-

nelorü s'a potolitü, pöte crâncenulü decretü alü împëratului a fostü revocatü. Cei bëtărâni dorescü cu toții a se întörce acasa, cu deosebire femeile. Eu și Cato trebuie să plecämü. La acesta nu se pöte face nici o schimbare.“

„Și când voiți să plecați?“ întrebä ea cu tristëtä, privindu-lü cu ochii umeđi de lacrimi.

„Mâne desü de dimineță. Mantaua o lasü aici. Nu e așa, că mi-o vei griji până când më voiü întörce? Voi aduce töle și covöre pentru tine. Ne vomü gândi și la ceilalți.“

„Du-te“, șopti ea. „Mântuitorulü se trimită ängerii săi, ca să vë aducä inapoi.“

Äicëndü aceste, îlü päräsi și inträ în coliba ei.

În dimineța zilei urmätore luntrea cu Antoniu și Cato päräsi insula singularicä însotită de binecuvêntările micii comunitäți. Vântulü sufla dela miédä nópte răsä-

ritü, ei puteau așa-dérä să ajungä la țermure în douë-spre-öce ore. Deät ar fi petrecutü douë zile în Carthago și decâtü vântulü ar fi rămasü favorabilü, trebuiau să se întörcă a cincea, séu a séséa äi. Perpetua se urcă singurä la pazä. Acolo stete ea multä vreme tăcutä și liniștitä, ca chipulü unui äeu din marmurä și privea peste suprafața nemärginitä, care strălucea în colóre trandafirä sub rädële cele dintäiu ale sórelui de dimineță. Ea privi pânzele coräbiei, care mergea spre sudü, până când dispärü în orizontulü îndepärtatü. Când se vorü reintörce? Ilü va revedé, pe elü, iubitulü ei?

Ceasuri și zile trecurä în lucru și activitate. Rugäciunile comune, lucrările bărbațilorü și ale femeilorü erau așa întocmite, încätü trectea äiua Perpetua avea să învețe pe copii. Dupä ce săvârșia acesta, se suia pe stâncä. Acolo ședea öre întregi și privea spre miädä-äi,

numêrändü plinä de neräbdare örele, cari trebuiau să trecä, până la reintörcerea lorü. Simțemêntulü ferbinte, care încă de multü o aträgea către credinciosulü ténêrü, acum când elü era departe, deveni mai lămuritü, ea scia acum, că iubescce pe pescarulü celü simplu și inima i se umplea de fericire, sciindü că și elü o iubescce. Ochii ei nu se puteau înșela. Ea era hotäritä, ca după întörcerea lui, să-i priméscă pețirea. În mica comunä ar fi fostü salutatä cu bucuriä căsătorialä lorü. Längä bărbatulü iubitü, ducëndü o vieță plinä de activitate, i-se părea de mi de ori mai frumosü, decâtü să guste bucuriile lunei în Roma plinä pe fără de legi și pécate.

Cu dorü arđetörü äștepta întörcerea lui; dér trecurä öre și zile, și elü totü nu mai venea. În äiua a șértea după plecare, toți erau convinși, că li-s'a întâmplatü o nenöcire celorü doi bărbați

spre numitele granițe. Faptul acesta e cu atât mai surprinzător, cu cât tocmai în zilele acestea moștenitorul de tron rus a petrecut la curtea împărătească din Berlin, unde i s'a dat un prânz de onoare, la care împăratul Germaniei a ținut un toast foarte magnific pentru Țarul Rusiei. Purtarea aceasta a Rusiei nu și-o pot explica cercurile politice și militare din Berlin. — Semne, că ne apropiăm de primăveră!

Din ce în ce se ivesc totuși mai mari greutăți pentru noul proiect de lege militară din Germania. Deputații catolici din parlament, care formează un grup numeros și disciplinat, nu s'au arătat până acum aplecați pentru votarea proiectului amintit. Mare nemulțămire din cauza sarcinilor militare se observă în Bavaria. Mai zilele trecute s'a dat pe față o petiție, în care Bavarezii cer hotărâți următoarele: Respingerea noului proiect militar, modificarea constituției în sensul, ca numai parlamentul să aibă dreptul a declara război, serviciu militar mai scurt, ștergerea dreptului de a fi voluntar pe un an. Termurirea puterii disciplinare a ofițerilor. Imbunătățirea hranei și a lefii soldaților, așa încât ei să nu aibă nevoie de ajutoare de acasă, oprirea suboficierilor de a purta arme, afară de serviciu, în fine petițiunea propune guvernului, că deocă se îndoesce de adevăratele semțenime ale poporului bavarez, să dissolve parlamentul și să facă alegeri noue.

ȘTIINTE ȘI LITERATURĂ.

— 23 Ianuarie.

Moștenitorii tronului României în Viena. Prințul Ferdinand și prințesa Maria au sosit la 1 Februarie n. sera la 9 ore în Viena. La gară înalții oșpeți au fost primiți de către ministrul plenipotențiar al României și de dna Ghica, de consulul general român și dna de Lindheim, de întregul personalul legățiunii române, de dl Milbauke, ministrul Angliei la Coburg și de dl Duca, directorul c. ferate române. Dama, care era de față, au oferit prințesei Maria buchete foarte frumoase de flori. După ce asistenții și-au prezentat onorurile, prințul Ferdinand cu augusta sa soție s'au dus la otelul imperial în 2 Februarie li s'a dat un prânz de gală la curtea împărătească.

La școlile române din Brașov s'a ivit un oșd foarte trist și neplăcut, care în zilele din urmă a fost mult discutat prin foi. Astă-tomnă, cu ocaziunea serbării Sf. Sotii, patrona școlilor noastre de aici, tinerul profesor provisor, G. Popp, a rostit o cuvântare, în care a accentuat între altele formarea caracterului național al tinerimei în școlă. Vorbirea s'a publicat și

prin foi, prin ceea ce s'a atras atențiunea contrarilor noștri asupra ei. În urma acesta, ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Csaky, a cerut prin Consistoriul Metropolitan din Sibiu tragerea în cercetare a numelui profesor și delaturarea lui din post în timp de 40 de zile. Cercetarea și urmată și profesorul G. Popp a fost delaturat din post. Actele privitoare la această tristă afacere le-a publicat în totă cuprinderea lor „Telegraful Român” din Sibiu. Asupra afacerii vom reveni.

Gendarmii brutali. Gendarmilor ungureși li s'a dat vestea în lume, de tirani și brutali, ce sunt. Acesta ni-o spune însăși foia ungurească „Egyetemes” ilustrându-o o'ună castă prospătă de brutalitate gendarmerească. Din Chiohinda mare se scorie, că în pravălia unei societăți pe acții, a pătrunsu cineva și a furat bani. Gendarmii au început să caute după făptuitor, dăr neaflându-l, ca totuși să nu le fiă truda zadarnică, au pus mâna pe-un biet de Sărbu cu numele Mirkov Dusan, pe care l'au tirit în pușcări și l'au bătut până la sânge. Dimineța bietul om a fost liberat în stare de compătimit. Mirkov a înaintat piră contra gendarmilor brutali.

Maghiarizarea numelor de botoză. Lucru ne mai pomenit vră să facă ministerul ungureș de culte și instrucțiune publică. El a trimis Academiei de științe ungurești un catalog de nume proprii dintre cele mai întrebuințate la poporele nemaghiare, cu scopul, ca să le studieze și să le traducă pe ungureșe. Că ce scopuri urmăresce ministerul ungureș de culte prin aceste monstruoase încercări de maghiarizare îl știm prea bine cu totii. Avem însă firma nedejde, că Dumnezeu bunul va scoate unii pe cei îngâmfai înainte ca ei să-și fi ajunsu scopurile lor diavolești.

† I. M. Kogălniceanu, fiul răposatului Mihail Kogălniceanu a făcutu din viață la Menton în Franca.

Colera în Budapesta deși domnesce un frig mare, cu toate acestea totuși mai răpesc câte o victimă. În zilele trecute au murit 4 persoane de colera. Numărul bolnavilor de colera este 8.

Intâlnire de împărați. Fôiei englese „Standard” i se telegrafiază din Berlin, că împăratul Wilhelm II al Germaniei se va întâlni cu Țarul Rusiei și cu moștenitorul tronului rusesc. Intâlnirea aceasta, cum spune aceeași foie, se va întâmpla la vară.

Turburări socialiste în Praga. Mai multe sute de socialiști s'au adunat înaintea casei editorului foilor creștine pentru lucrători, paterul Skrdle, și i-au bombardat ferestrele cu bolovan. Mulțimea se încera în poltia; trei polițiști și câțiva turburatori au fost răniți, 10 persoane au fost arestate.

Impăratul Germaniei a dăruit fostului ministru prusian, Dr. Friedberg,

din incidentul aniversării a 80 a nașterii sale. portretul său, sub care a scris: „Nemo me impune lacessit” (Nimeni nu mă va supăra, fără ca să nu fi pedepsit.) La diferite ocazii se ivesc spirital absolutistici al tinerului împărat Wilhelm.

Un manuscris prețios. Guvernul daneș va trimite la expoziția din Chicago un manuscris foarte prețios. E vorba de o carte dela 1470, scrisă pe piele de căne. În ea se află o mulțime de tradițiuni populare danese și normandese. Intre altele, se află și descrierea descoperirii Labradorului de către Viking Leif, la 986. Adeca — după acest manuscris — nemuritorul Columb ar fi descoperit America după ce ea era deja descoperită și anume toamă după 506 ani dela prima ei descoperire. Guvernul american ține foarte mult, ca manuscrisul acesta să fi depus la Chicago. Din cauza acesta au avut loc schimbări îndelungate de note între Washington și Copenhaga. Pentru transportarea acestui manuscris prețios va veni în capitala Danemarcei o corabie de războiu americană, și în totă timpul transportului, manuscrisul va fi supravegheat de un profesor universitar daneș, care va fi plătit de guvernul american. La Chicago manuscrisul va fi depus într'un mare chiosc de cristal, care costă 100 000 de fr. Chioscul va fi pazit de o companie de soldați. Se asigură, că guvernul american ar fi oferit celui daneș, pentru manuscrisul acesta, 12 milioane de fr., dăr Danemarca n'a voit să-l vîndă.

Țareviul în Franca. Diarul parisian „Gaulois” aduce știrea, că Țareviul va face o călătorie spre Franca. Se știe, că pe la Pașci va sosi și va petrece mai multă vreme în Paris. Pentru ca să nu se dea acestei călătorii un caracter politic, Țarul a trimis pe Țareviul mai întâi la Berlin.

Premiat pentru stupărit. Ni se știe din Blașu, că premiul, ce-l pusese anul trecut d-lul Iuliu Baroș, inspector de școlă în Solnoc, pentru acel învățător român din archidieceza română unită, care se va distinge în poezie, s'a dat din partea Ven. Consistoriului Metropolitan din Blașu d-lui învățător Teodor Hurducaci din Coșoca, care a proșut un număr frumos de altoi în grădina școlii de-acolo. Onore lui!

Producțiune musicală împreună cu dans. va aranja inteligența română din Brașu în sala „Hotelului” de-acolo Sâmbătă în 30 Ianuarie v. o., cu binevoitorul concurs al lui multor studenți dela gimn. rom. din Brașov. Inceputul la 7 1/2 ore sera. Pretul intrării e lașat la bunăvoiața publicului. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci pe sâma școlii centrale române din Brașu.

1. N. Popovici: „Călcă Române”, cor. bărb.; 2) a) Th. Florodor: „La o viorică”, b) G. Dima: „Uite mamă”, cor. bărb.; 3) C. Chiricescu: „Rugăciune”, duet pentru Bariton și Basu II., esec. de C. Dure și P. Givulescu; 4) a) Marsch-

ner: „Serenadă”, b) Mendelsohn-Barth: „Despărțirea vinătorilor”, cor. bărb.; 5) Th. Speranță: „Ionu la teatru”, decl. de I. Ionică; 6) a) W. Humpel: „Cucuruz cu frunza n sus”, b) G. Dima: „Hai în horă”, cor. bărb.; 7) a) Engelsberg: „Rugăciune”, b) C. Porumbescu: „Erna”, cor. bărb.; 8) C. Porumbescu: „Marșul cântăreților”, cor. bărb.

Un succes al guvernului franceș.

În timpul din urmă s'a ivit în Franca o mare neliniște, din cauza afacerii Panama, printre aceia, care au depus sume la casele de păstrare, așa, că mulți și-au cerut banii înapoi.

Guvernul franceș hotărî, ca să presinte camerei un proiect de lege, care se pedepsesc cu închisore de două luni până la doi ani calomniile pornite în contra caselor de păstrare cu scop, ca să provoce omenii aș ridica sumele depuse.

Ministrul de justiție *Bourgeois* ceru ca votarea acestui proiect să se facă în grabă.

Ministrul *Tirard* declară următoarele: Legea acesta e necesară din cauza campaniei nepatriotice, care voesce nu numai a isbi republica, ci amenință și creditul Franței. Niciodată nu au fost mai bine asigurate depunerile în casele de păstrare ca acum. Au îndrăsnit a acusa pe statul de hoție. Vorbele aceste nu sunt demne pentru un franceș. (aplause.)

După o scurtă dezbateră luă cuvântul dep. *Cassagnac*, care în diarul său „Autorită” a luat parte la campania în contra caselor de păstrare. El țin o vorbire vehementă în contra guvernului, fiindu desu întrerupt de membrii camerei. *Cassagnac*, își descarcă necazul asupra miniștrilor, din cauză că aceștia tind a țermuri libertatea presei. Mare pericol este, șie densus, că sumele depuse constă din hârtii de valoare, și deocă în cazul unei crize cade cursul hartiilor, atunci casele voru avé mari pagube.

Ministrul președinte *Ribot* răspundend șie, că guvernul de loc nu e îngrijit. Nu domnesce nici spaimă între cei ce au bani depuși la case. Guvernul nu mai pôte suferi vorbele defăimătoare de până acum și nu pôte privi cu linisce la agitațiunea ce se pornesce în țară. S'a scris un articol intitulat „Statul e hoț”. Acesta nu se mai pôte suferi. Noi cerem deocă această lege, fiindu conșcii de datoria noastră. (Aplause în centru și în stânga.) După o scurtă dezbateră proiectul de lege fu primit cu 317 contra 187 voturi. Afară de aceea majoritatea camerei decise, ca declarațiunile lui *Ribot* și ale lui *Tirard* să fi tiparite și afișate în toate comunele Franței.

căci marea era liniștită și vântul favorabil. Ei trebuiau să se întorcă astăzi ori niciodată.

Ah, ei nu se întorseră astăzi, nu se întorseră niciodată!

Când sera își lăsă vëlul ei peste întinsa mare, fără ca să se vedă vre-o corabie, se coborî Perpetua de pe stâncă. Ea scia, că el nu se va mai întorce, că el era perduto pentru densa.

Învêlită în mantaua sa, ea petrecu o nopte deșteptă în coliba ei. Somnul nu se apropia de ea. Ce le va aduce ziua următoare? Nică o fericire! Un sfârșit timpuriu! — — — — —

Și se întâmplă, aceea de ce se temea Perpetua. Antoniu și Cato debarcară norocosu la țermure și după ce ascuseră luntrea la un loc sigur, o luară pe drumul către Carthago. Acolo îi recunoscă. Ei încercară să fugă, dăr au fost prinși și aruncați în închisore. Deorece amândoi nu aveau

dreptul de cetățeni romani, porunci guvernatorului, să-i chinuescă pentru ca să afle unde sunt Creștinii fugiți. Cato fu mai întâi chinuit. Deja după o oră, pentru ca să scape de chinuri, trădă locul unde se aflau ai săi. Din frica de morțe se lepădase și de legea creștinescă și aduse jertfă chipului împăratului. Apoi fu pus în libertate. După mărturisirea lui Cato, Antoniu nu mai fu pus la caznă. El rămase însă în credința sa și nu aduse jertfă chipului împăratului, de aceea rămase în închisore. Guvernatorul voia, ca împreună cu ceilalți, pe cari spera că-i va prinde, să-i osândescă la morțe.

În dimineța zilei a opta după plecarea luntrei, anunță paznicul de pe stâncă, că o corabie mare cu visle se apropie de către sud spre insulă.

Din forma ei se convinsă, că e o corabie împărătească de răs-

boiu. Comunitatea se adună în grabă la sfat. Ce să facă la casă deocă corabia de războiu va veni la insulă? Deocă bărbații s'ar fi aședat cu securi și cu cuțite la intrarea canalului, prin care putea trece numai o luntre, ar fi putut împedea intrarea soldaților, dăr numai pentru un timp ore-care. La atacuri continue și puternice ar fi trebuit să se supună. Dăr apărarea nu trecea prin gândul bărbaților, ea nu se afla în spiritul Creștinilor de pe vremurile acele. Deocă Dumnezeu a hotărît peirea lor, deocă el voia, ca ei să moră ca martiri pentru noua învățătură, de ce dăr să se împotrivescă, căci acesta li-se părea a fi păcat. Ei hotărî aședă să aștepte și să se încredințeze în voia lui Dumnezeu.

Cătră amiași sbură o săgetă peste muchia stânci, în mica tabără. Acum se hotărise. Bărbații, femeile și copii se adunară în ju-

rul crucei și când vădură cea dintâi corabie plină de soldați, toți cădură în genunchi și întonară un psalm.

Soldații romani nu aflară nici o împotrivire. Bărbații, femeile și copii se lăsară a fi legați, întindându-și de bună voie mâinile nearmate înaintea soldaților.

Ii duseră pe corabia de războiu. Plecară înapoi la Carthago și în ziua următoare stăteau înaintea guvernatorului roman.

„Voi sunteți Creștini,” încep el „de ce ați fugit?”

„Venerabilul nostru episcop,” răspuse căpetenia comunității, „pe care l'ai răstignit pe cruce, ne-a poruncit să fugim și să așteptăm, deocă Dumnezeu ne va orându cunună de martiri. Acesta s'a întâmplat, și noi așteptăm cu bucurie morțea!”

„Lepădați-vă de Dumnezeu vostru răstignit, care singur nu s'a putut mântui și cu atât mai

Maghiarisarea prin școle.

Reproducem aici o parte din vorbirea deputatului ceh *Sokol*, ținută în ședința dietei austriace din 30 Ianuarie n., vorbire în care distinsul naționalist ceh a tratat și despre chiamarea școlii în viața unui popor. Publicarea acestei părți a vorbirii deputatului *Sokol* amă rezervat' o anume pentru cetitorii foicei noastre de Dumineca. Eată-o:

Cel mai imoral, cel mai fără de rușine și ticălos lucru este, când sfintele lăcașuri ale școlii sunt folosite pentru scopul cel mai diavolice din lume: pentru despoierea unui popor de naționalitatea sa.

Locul sfânt ar trebui să fie școla pentru toată poporul. La flacăra altarului școlii, tinerețea ar trebui să se înalțească pentru tot ce este drept, bun și frumos. Ar trebui, ca fiecare popor să se păcădească și să se aperi de murdărire. Inșă tocmai poporul german și poporul maghiar folosesc școlii, ca să lătească prin ea cele mai condamnabile perversități din câte și le poate închipui cineva, adică întru lățirea tradiției de nemă. Este oare o putință, ca o asemenea nimernicie să mai existe? Durere, este o putință, ba chiar există! La noi, în partea de dincoace a monarhiei (în Austria) guvernul este invitat să o facă această fără de șială. Dincolo (în Ungaria) se practică desnaționalizarea din toate puterile. Flămândul lup maghiar, nu vră se se joce numai cu prada sa — elă vră s'o înghiță câtă se pôte mai curândă.

Aceloră învățători, cari se obligă a duce în prăpastia poporului din care au eșit, li se făgăduiesc răsplata unui Iuda de 50—1000 corone. Pe calea această se crescă acolo trădătorii nemului loră... Dăcă învățătorii se facă astfel stricătorii oficiali și publici ai tinereții poporului loră, nu este oare această tocmai așa, ca și când doctorii ar deveni otrăvitori publici privilegiați?...

Poporul slovac din Ungaria de nord, deși cunoșce ceea ce se petrece cu tinerețea lui în școle, totuși elă nu este în stare să se aperi. În dieta ungurească poporul slovac n'are nici ună reprezentantă. Prin fel și fel de mijloce infernale, guvernul dirige lucrurile așa, ca nici un deputat să nu pôte fi ales. În comitate cu populațiune curată slovacă nu suntă decât școle maghiare. Slovaci își susțineau din punga loră proprie trei gimnasii, pe cari guvernul unguresc le-a închisă...

În părțile locuite de Slovaci, funcționarii maghiari se răsfăț pe spatele poporului cu care nu se potă înțelege, necunoscându-i limba. Slovaci, când e chiamată înaintea legii, nu scie pentru ce este apăsă, nici martorii nu scie ce

iscălesc. De multe ori se vinde averea întrăgă pentru datorii, cari nu le are. Copiii părinților slovaci sunt răpiți și duși de renegați în satele unguresc, unde își pierdă limba și legea, ca astfel să se sperdească și întărească Unguria...

Aceste sunt crime, cari strigă răsplată la ceruri. Dămneșul Ungurilor însă este surd, ori nu locuiesc în cer, ăr dualismul germano-maghiar se bucură de aceste asupriți, săvârșite în poativa poporului slovac.

Starea această de lucruri însă nu pôte să țină multă. Deștepta-se voră într'o bună dimineață amândouă guvernele (celă austriac și celă maghiar) la auzul unui șgomotă puternic. Se voră trezi, își voră deschide ochii și voră vedé primejdia aici (în Austria) și dincolo (în Ungaria). Guvernul central (din Viena) ce va spăria atunci și va striga în gura mare: Unde suntă Slavii mei, cari s'au jertfită totdeauna cu atâta entuziasm pentru apărarea Casei habsburgice!

Dăr nimeni nu se va scula, decât cetele de renegați, cari voră navăli ca roziurile, și neastemperați li voră cere lăfă iudoită, oaci altfelă își voră vinde brațele...

Oratorul a primită căldurose felicitări dela soții săi de principii.

Crisa în Ungaria și presa vienesă.

În zilele acestea a plecată ministrul președinte Weckerle la Viena, pentru ca să raporteze M. Sale despre situațiune. Weckerle, a fostă primită de către M. Sa într'o audiență de 1½ ore. După aceea dănsul conferi cu ministrul de externe, conte Kalnoky, cu ministrul președinte conte Tassfi și cu ministrul de finanțe austriac Steinbach.

Prin cercurile politice din Viena se vorbește, că delegațiunile voră fi convocate la Viena în luna lui Mai.

Presa din Viena se ocupă cu mergerea ministrului unguresc la Viena, conșidându, că situațiunea politică din Ungaria e foarte serioasă.

„Neue Fraie Presse“ scrie:

„Ministrul președinte unguresc Dr. Weckerle petrece aici. În prima linia Dr. Weckerle va fi primită de monarhă și dănsul va raporta M. Sale nu numai despre afacerile curente, ci și despre situațiunea parlamentară, care nu e nicidecum pe deplin mulțamitoare și întărită. Fără îndoie în Budapesta se observă o influență, care tinde a produce o desbinare în sinul partidei liberale, și prin această la o slăbire a majorității, pe care se basază cabinetul Weckerle.

„Neue Wiener Tgbitt“ accentuează de asemenea, că Dr. Weckerle va raporta monarhului și despre situațiunea în Ungaria, care ca și mai înainte este foarte serioasă. Faptă este, că programul

politic bisericesc al guvernului este tare combătut în Ungaria. Se susține, că acesta nu va avé majoritate în dietă, dăr chiar dăcă va avé o majoritate în dietă, nu va fi primită de casa maghiarilor.

„Wiener Extrablatt“ scrie: Organele guvernamentale din Budapesta se nivesc, să desmintă soirile răspândite de presa opozițională cu privire la călătoria lui Dr. Weckerle la Viena. De sigură, dăcă fôia vienesă, că Dr. Weckerle primită în audiență de către împăratul, va raporta despre lucruri foarte importante, între cari va fi și cestiunea politică bisericesc, care deja ia mari dimensiuni în Ungaria.

„Ung. Coresp.“ vorbind despre această călătoria a lui Weckerle la Viena, dăce, că ceea ce privește căsătoria civilă, proiectul acesta va trebui să fie întăit prelucrat de ministrul de justiție și prin urmare nu pôte fi așternut încă. O hotărâre decisivă se va lua asupra primirii religiei evreice și proiectul asupra matriculelor civile. Aceste proiecte au trecut prin consiliul de ministri. Îndată ce voră fi aprobate de M. S. voră fi și prezentate dietei, cam în luna lui Mai.

Cestiunea română și presa francesă.

Marele diar „La Republique francaise“ în numărul său de la 12 Ianuarie publică următorul articol din care estragemă următoarele:

Presa maghiară și jurnalele române au angajată din nou o polemică înfocată, care aduce érași la ordinea zilei cestiunea română transilvană din cauza unor cuvinte pronunțate de către primul ministru unguresc la 1 Ianuarie. Președintele consiliului transilvan primă deputațiune a partidului liberal, care venia, conform vechiului obicei, să-i prezinte felicitările partidului de anul nou. Vestitul român maghiar Lokai fū însărinat de a ținea lui Weckerle alocuțiunea obișnuită și răspundându oratorului, fostul ministru de finanțe din cabinetul Szapary, a declarat, că Ungaria este singura țară din lume (sic) unde drepturile de limbă, religioase și naționalitate suntă deplină asigurate.

Acastă afirmațiune a slevată protestări energice din partea supșilor nemaghiari ai coronei Sf. Ștefan, cari au vedut în ea o adevărată provocare

Și într'adevăr ne-ar fi foarte greu să nu împărtășim sentimentele răscolit slave și române, cari se află sub stăpânirea guvernului din Budapesta.

Ungurii au răpită Românilor, pe cari Constituțiunea dualistă a imperiului, i au aruncat în jugul lor, tote drepturile politice. Ei le au aplicat o lege electorală

excepțională, care îi exclude din parlament. Ei le-au maghiarisat școlile, le-au suprimat limba națională, le-au nimicită autonomia bisericesc, au organizat un sistem administrativ din cele mai nedrepte și au îndușită pressa române.

Ungurii vră acum să ia victime loră chiar dreptul de a se plânge, numindă trădare de patrie dreptul de apelă către Suveran.

Nu cum-va totă această respectă de rasă, pentru care d. Weckerle glorișă patria sa, a inspirată junimea universitare maghiare faimosul cântec: *Kerek a zsemle!* pe care studeții maghiari întoneză în demonstrațiunile loră patriotice și din care dămă aici prima strofă, pentru-ca cetitorii să și pôte face o idee:

Acastă jimblă e rotundă
Valah salbatică bag'o în busunară
Inchideți gura și ciustește
Acastă patriă
O, opincă puturoasă!

Să sperămă cu tôte acestea, că șeful cabinetului din Budapesta va înțelege câtă de multă strică aceste excese bunului renume ale patriei sale și va șci de aici înainte ași pune în pressă principiile ale caroră elogii le face în publică, acordândă Românilor din Transilvania justele libertăți pe cari le pretinde.

Dăr Românii nu suntă singurii, cari auferit de tirania maghiară. Procesul de înaltă trădare intentată agitatorului slovac Svetovar Hurban-Vajausky pertractată acum de curândă în Pressburg și care s'a terminat prin condamnarea acvatului la 1 an de închisore, dovedește în desul, că maghiarisarea cu forță a elementelor nemaghiare din regată este scopul celă urmărescă omenii de stată, cari au succedat lui Deak. Și Transilvania ar avé lipsă de liniște și de unire, pentru-ca să aducă la bună sfârșit reforma monetară și judiciară. Astfelă agresorii suntă condamnați a fi pretutiedenea și tot-d'una pe oată de orbi, pe atâta de culpabil.

Felix Lescar.

Mulțamită publică.

Pentru ajutorarea unei familii de meseriaș, lipsită, au bine-voită a contribui următorii: N. Mocană 1 fl., T. T. Christian 50 cr., N. P. P. 1 fl., Th. Spudera 1 fl., St. D. Median 50 cr., A. Bidu 50 cr., G. M. Zănescu 1 fl., Comitetul 3 fl., Gr. Birea 50 cr., Fl. Pernea 50 cr., D. I. Păscu 50 cr., I. I. Burduloiu 50 cr., N. N. 20 cr., Gh. Rădulescu 20 cr., Dim. Popp 20 cr., N. N. 30 cr., V. Grădinaru 20 cr., I. A. Lapan 50 cr., N. N. St. 10 cr., C. Orghidan 20 cr., Frații Mihalovici 1 fl., N. N. 50 cr., D. Stinghe 50 cr., N. F. 10 cr., D. I. 20 cr., Popovici 50 cr.,

puțină vă va puté mântui pe voi,“ răspunse guvernatorul. „Acolo vedeți statua împăratului vostru. Aduceți-i jertfă și vă voi pune în libertate!“

„Cum să ne lepădam de Mântuitorul nostru“ răspunse cel mai bătrân, „care a murit pentru noi? Noi dăm Cesarului, ce e al Cesarului, și lui Dumneșu, ceea ce e a lui Dumneșu. Sânta noastră învățătură ne opresce, să ne închinăm la un chip omenesc.“

„Atunci sunteți ai morții“, răspunse guvernatorul „mergeți și vă pregătiți la morțe! Mâne veți privi sorele de pe cruce!“

Când soldații duseră pe Creștină afară, chiamă guvernatorul înapoi pe Perpetua. Multă vreme privi elă pe frumoșă femeie, ce sta înaintea lui, așintindu-și ochii ei mari și negri asupra lui.

„Tu ești o Română“ începă elă după o lungă tăcere, „nu tăgădui! Figura ta te arată. Lapă-

dă-te de legea creștină și te voi pune în libertate.“

„Nu mă lapedă,“ răspunse ea. „Voescă“ contină guvernatorul „ca atâta frumșeță să piară pe cruce? Iți suride o viață veselă, dăcă voescă. Voescă să te iau în palatul meu; nu ca robă, ci ca cetățenă liberă vei locui acolo, Lapădă-te, și-ți voi oferi o viață pentru care mi de omenii te voră pismui.“

„Nu voescă viață, ci morțe,“ murmură ea.

„Atunci mori!“ răspunse guvernatorul, „duceți-o la ceilalți! Poporul acesta încăpătinat nu voescă altmintrelea.“

III.

Restignirea Creștinilor, care a fostă statorită pe ziua următoare, nu s'a putut să săvârșă, căci încă în ziua pertractării sosi guvernatorului o scrisore împăratăscă din Roma, în care se dăcea: „Dăcă ai Creștinii prizonieri, cari nu voescă

să se lapede de credința loră, trimete-i neamănată în cöce. Jocurile se apropie și e mare lipsă de jertfe pentru animale.“

Îndată guvernatorul porunci să pregătescă o corabiă pentru prizonieri. dăr plecarea se trăgână, deorece isbucni o furtună, care împedecă corabia să părăsească portul. În închisore, în care se afla mica comunitate, se săvârși în timpul acesta un act festiv. Antoniu și Perpetua, în fața morții încheiară o legătură pentru viață, pentru o viață, care avea să dureze numai câte-va zile; dăr ei erau mulțamiți și cu zile și cu ore, și credința loră le spunea, că în curând se voră revedé într'o viață mai bună. Bătrânul fruntaș al comunității încheia legătura. Se săvârși în timpul nopții, când paznicii durmeau.

Două zile după aceea corabia ridică ancora și intră în largul mării. Ea debarcă în apropierea

Capuei și de aici plecă mica comunitate pe jos, însoțită de câțiva soldați pe calea apică către Roma, mormântul ei. Ei erau încătușăți câte doi, dăr ușor, pentru ca să nu-i impedeze în mers. Antoniu și Perpetua mergeau împreună, ei doreau să möră împreună. Dăr cum se nu fi cuprinsă dorul de viață inimele loră pline de dragoste, cu totă abnegațiunea și tăria credinței loră, cu tôte bucuriile martiriului loră! Simțiră fericirea loră, simțiră, câtă de mare fericire se cuprinde în dragoste; cum se nu fi pusă preț pe viață pământescă, ei plini de frumșeță, tinerețe și putere! Și jură împrejurul loră natura încântătoare, care se desfășura înaintea ochilor loră în mii și mii de color. Cum strălucea cerul deasupra capului loră. Cum se întindea la stânga loră marea albastră. Cum străluceau ca aurul, spicele bucatelor de pe câmp! Câtă de dulce răsuna cân-

Antoniou 50 cr., Ploscă 30 cr., N. Stinghe 50 cr., N. N. 40 cr. Goldiş 40 cr., N. Străvoiu 1 fl., N. N. 50 cr., Socaciu 50 cr., N. N. 20 cr., Ūvegeşă 50 cr., Z. B. 20 cr. N. N. 20 cr. N. N. 20 cr. N. N. 1 fl., Tache Stănescu 1 fl., D. Munteanu 40 cr., Iord. I. Munteanu 1 fl., I. Ardeleanu 50 cr., P. P. 50 cr., P. F. 50 cr., I. C. Fr. 40 cr., N. N. 1 fl. N. N. 40 cr., C. C. Dimiană 40 cr. G. Ch. 50 cr., A. B. 50 cr., N. N. 20 cr., N. N. 20 cr., I. Seniuce 1 fl., D. F. 1 fl., N. N. 50 cr. M. G. Stănescu 1 fl., Diamandi Manole 3 fl., P. Nemeşu 1 fl., N. N. 40 cr. Cu totul 37 fl. — Subscripții ca colecțanți, atât în numele lor, cât și a familiei ajutate, mulțămesc respectuos pe calea acestor tuturor generațiilor donatori pentru binevoitorul ajutor. Braşov, 1 Febr. n. 1893. N. P. Petrescu, preş. Asoc. meser. rom. Tb. Spuderca m. p.

Literatură.

A apărut în Analele societății istorice din Berlin (Jahresberichte der Geschichtswissenschaft XIV Jahrgang) Raportul d-lui Nic. Densușianu despre literatura istorică și filologică a Românilor în cursul a. 1891. Raportul tratează despre 93 diferite publicații și memorii. Sumariul este următorul: Urkundenbücher und Chroniken. — Quellenkritik. — Politische Geschichte. — Spezialuntersuchungen. — Handels- und Finanzgeschichte. — Kulturgeschichte. — Ethnographie und Statistik. — Rumänische Sprache. — Volksmythologie und Volksdichtung. — Die Rumänen von Makedonien und Dalmatien. — Litteraturgeschichte. — Numismatik.

A apărut:

O carte tipărită din ordinul M. S. Imperatorului Rusiei, de Zamfiră C. Arbure. București, 1893. Formatul mic 8° de 40 pag. Preț 40 bani. Cartea e dedicată d-lui Dr. C. Istrati și este o interesantă recenziune a opului rusec: „Basarabia, descriere istorică, cu voința Majestății Sale editată de ministrul de interne“, al cărui autor e Pompeiu Nicolaevič Batinscoff, cunoscut ca mare rusificator.

Ortografia limbii române, de G. P. Parvulescu, baccalaureat în literă și științe, licențiat în drept, avocat etc. Târgu Jiu, 1892. — Scrierea acestei formeză un frumos volum de 128 pagini în 8° și se vinde cu prețul de un leu; e o carte foarte necesară pentru însușitorii, învățătorii și în genere pentru toți doritorii de a cunoaște regulile ortografiei române. Ea va fi urmată în curând de un manual mai elementar de 30—40 pagini pentru usul specialiștilor.

al elevilor din școlile primare, în care scopul ambele scrieri vor fi supuse aprobării ministeriale. Dinii profesorii, instructorii și învățătorii, cărți vor avea în vedere în clase, ca manual didactic, una sau alta din aceste două scrieri, după trebuință, suat rugați a arăta d-lui autor părerile d-lor și numărul de exemplare, pe cari ar pute conta, spre a regula în consecință tragerea unei nouă ediții, deoarece destacarea primei ediții este deja asigurată.

CONCURSUL.

La Comitetul subscris au devenit vacante câteva ajutoare de ale societății „Transilvania“, menite pentru elevii de meseriași, aici în Braşov. Doritorii de a obține vre-unul din acestea să-și adreseze petițiile motivate președintelui subscris, cel mult până la sfârșitul lui Februarie n. a. c.

Braşov, din ședința Comitetului Aassoc. pentru spriginirea învățăcelor și sod. r. ținută la 15/27 Ian. 1893.

N. P. Petrescu,
președinte.

Arseniu Vlaicu,
secretar.

Arta de a trăi.

După Stugau, de Camilă B...

Capriciile și necazurile.

Orî ce om, care se află în anii de mijloc ai etății, ai esperiat la sine însuși, că sunt zile, în cari faptele și cugetările noastre sunt mai stângace ca de altădată, în cari suntem fără voință posomorîți, cuprinși de un sentiment de neplăcere și la nimic dispuși; în cari lucrurile cele mai de nimic ne iriteză; în cari torturăm pe cei de prin prejurul nostru cu pretensiuni exagerate; scurt: în cari ne suntem noi înșiși și alora de nesuferiti.

Ne aflăm atunci într-o stare, pe care o numim *indispoziție*. Atunci sufletul nostru sémănă cu un instrument musical discordat. Córdele harfei noastre sufletesci sunt discordate, sunt în desarmonie și deci nu trebuie să ne mirăm, dacă atinse fiind, ele nu dau tonuri armonice.

Intr-o astfel de stare sufletescă, noi lucrăm mai puțin după dictatele minții superioare, decât după inspirațiile sentimentului bolnăvit, ne punem în contradicție cu noi înșiși și ne purtăm, când indispoziția noastră a ajuns la un grad înalt, într-un mod de așa, că și cei mai buni amici ai noștri s'ar pute îndoi de noi.

Pe faptele unui om, care e supus desu și îndelungat la astfel de conturbări ale sufletului, nu poți conta cu

siguranță, el e nestatornic și schimbăcios. Se dice despre un astfel de om, că „e un om capricios“ sau că „e plin de capricii“, adică contradicțor.

Indispoziția reapețită e un adeverat venin, care subminză într-un grad cu mult mai mare, decât își pot închipui cei mai mulți dintre noi, fericirea noastră și a acelora cu cari trăim împreună.

„Capriciul“, dice spiritualul principe de Ligne, „e ca și buruiana, care consumă tot și împiedică a crește tot ce e bun, fă ca sémână, fă ca plantă, și prin urmare de a se transplanta și prospera. Acestă asemănare e așa de potrivită, încât vedă pe cei mai buni, mai drepti, câte-odată cei mai amabili, mai delicati și omenii cinstiți incapabili de a apăre așa cum sunt. Tote însușirile lor bune sunt suprimate. E întocmai ca și când nu ar ave de locă asemănă însușiri.“

Causa relei dispoziții de regulă e a se căuta în stări anormale ale fizicului, cu deosebire în discordarea sistemului nervos. Prin corpul nostru stăm în raport continuu nu numai cu întreaga lume vizibilă, ci și cu așa numitele materii imponderabile. Nică o schimbare atmosferică în încordare, temperatură, grad de umezală, electricitate ș. a. nu trece fără urme pe lângă corpul nostru. Alegerea mijloacelor noastre de nutriție, mișcare bună sau rea, somn liniștit sau întrerupt, stadiul lunii, totul influențează asupra corpului nostru și mijlocită asupra dispoziției noastre sufletesci.

Adesea motivul indispoziției sufletesci e de natură curată psihică, cum ar fi supărare pentru neajungerea intențiilor și dorințelor noastre, așteptări înșelate, ofensarea amorului nostru propriu ș. a. Motivele de categoria celor din urmă sunt adesea așa de subtile, încât nici nu ne putem da bine sémă de ele. Indispoziția ne cuprinde adesea fără de veste, fără să ne putem da sémă de ea. Dacă însă ne esamănăm cu atenție și ne rechemăm toate în memoria peste ce am trecut în decursul zilei, descoperim adesea, spre rușinea noastră, un mic punct negru, neînsemnat, ca prima zală a unui șir întreg de percepții umbrăse, din care în cazul acesta e compusă indispoziția noastră. Amorul nostru propriu e atât de sensibil, încât salutarea mai rece a unui cunoscut, cuvântul neprecugetat al unui amic, încrețirea de frunte a unui superior: sunt de ajuns ca să ne întunece cerul nostru sufletesc. Acestă firesce, că e o simțibilitate exagerată, pe care trebuie să ne silim a-o stăpâni și pe care o vom pute stăpâni în urma unei dietetice raționale a sufletului.

Mai independent de influențele lumii fizice asupra dispoziției sufletesci sunt omenii aceia, cari duc o viață activă și agitată în aer liber, trăesc cumpătați

și au o voință tare. Mai espuși sunt cei ce stau tot în casă, efemeiații, le-neșii și omenii, cari se ocupă mult cu cugetări abstracte. De aceea mai puține capricii aflăm la țărani, vânători, soldați ș. a. și mai desu la funcționari, învățați, capitaliști ș. a.

Aceste observări din știința naturală a capriciilor ne dau îndigări escelente pentru încungurarea și combaterea lor. A nu ședă prea mult, ci mișcare multă în aer liber, o aspirație activă și zelosă spre scopuri serioase și folositoare și mai mult ca toate, voința firmă de a nu se lăsa a fi dominat de capriciu. Regimentul de pantof e totdeauna rușinator, vină el ori din ce parte; cel mai rușinos însă din toate regimentele de pantof e acela al capriciului. Trebuie să punem în luptă întregul nostru orgoliu viril contra unor astfel de cătușe nedemne.

Până la un oărecare grad sunt supuși toți omenii la capricii, și grade mai mici ale acelora le putem combate fără multă greutate, prin simpla tărie a voinței. Dacă indispoziția se repetă mai desu și atacurile sunt de durată mai lungă, atunci se pte conta cu siguranță, că avem a face cu un morbu formal. În cazul acesta lucrul cel mai înțelept e a consulta pe un medic inteligent și a se supune unei cure sistematice a corpului și a sufletului. Să nu întârziăm a face acesta nică un moment, pentru-că cu cât se înrădăcină acest rău mai tare, cu atât e mai greu a-l vindeca.

Din cele dice rezultă următoarele reguli, ce sunt a se observa față cu capriciile și dispoziția rea:

Dacă ea provine din urit, atunci grăbesce a te apuca de lucru serios și pe cât se pte de încordător, nu te juca numai cu el, ci caută să-l și sfirseci. Vei afla, că chiar și numai simpla propunere de a te scăpa de starea de suferință, în care te afli, și a te opune răutăciosului contrar, îți va fi de ajutor. Repetăm și la locul acesta, că: orice suferință — și de acesta se ține și capriciul, — trebuie să dispară, îndată ce sufletul intră în acțiune; pentru-că sufletul, ca o unitate, ce nu se pte diferența, nu pte fi dintr'odată activ și pasiv.

Dacă crești, că indispoziția ta e cauzată în prima linie prin starea ta fizică — pentru-că o discordare a sistemului nervos, fă ca cauză sau efect, e totdeauna aci în joc — atunci fă o mică călătorie dacă se pte pe jos, fă chiar și numai o excursiune la țară în apropiere; dă nu singur, ci cu soția și copii, dacă ai, sau cu un amic. Dacă nu poți face acesta, atunci taie sau crepă lemne, lucră până ce nu mai scii de oboselă, apoi mănâncă și bea ce-ți place și dacă de altcum esci moderat, atunci

tecul paserilor, cât de plăcut se amesteca cu acesta sgomotul mării în melodii sante și adenci! Și frumșea grădinilor, a caselor și a templelor, cari împodobeau drumul cel lung! Totă natura îi chiama la viață și le veste frumșele pământului!

Ore mai era cu puțină de a scăpa de morțe? Să se lapede de credință în clipita din urmă, să aducă jertfe chipului imperatorului? Înălțuri cu aceste gânduri, cari îngreunază morțe! Acolo sus sperau ei o primăveră mai frumoasă și bucurii mai mari, ca cele de pe pământ. Acolo era fericire vecinică, bucuria vecinică și liniște vecinică!

În ziua a de cea, cătră sfîntul sôrelui zăriră prizonierii la o cotitură a drumului în depărtare marea cetate, ținta călătoriei și a vieții lor. Cum strălucea în rațele sôrelui aurul palatelor și templelor sale, cum lucea mar-

mura palatelor împărătesci! O priveliște ca în povești, care părea, că se întinde până în orizontul îndepărtat. Și acolo îi așteptau sute de mii de omeni, să se desfăteze la morțe lor, omeni ca și ei, născuți din țărina pământului, umbre ca și ei, cari doreau să vedă cum fiarele sălbaticie le spin-tecă trupul. O, pentru ce cel Atotputernic nu și ridică mâna să zdrobescă cetatea fără de lege, care și bătea joc de servitorii săi și i arunca în gura leilor! Pentru ce lăsa el să curgă nepedepsit sângele atătoru copii din ai săi, fără ca cerul să se surpe peste călăii lor!

Când sôrele asfințise, și amurgul serei se lăsa pe încetul peste cetate, intră mică cetă în acesta. Ce imbulzeală era pe ulițe! Ce era imbulzeala din Carthago față de valurile mulțimei de omeni din stratele cetății cu milioane de locuitori! Conducătorii avură multă

trudă, ca să ducă prin mulțime, prizonierii încredințați pazei lor.

Când trecură pe for, unde era mai mare liniște, ca pe strade, își plecă Perpetua față spre pământ. Acolo sta templu de marmură încunjurat de stâlpi, în care de multe ori ea a stat în slujba zeiței Vesta. A fost ore atunci mai fericită, ca acum? De sigur, că nu! Inima ei nu cunoscuse pacea, ce o avea acum, și fericirea se aibă pe cel ce îl iubea cu foc; cum ar fi și putut să schimbe, deși se apropia de morțe, cu acele ce erau acolo, cari pădeau focul Vestei în sala împodobită cu aur!

Dă adenci își plecă ea capul, pentru ca să nu o recunoscă. Ceea ce i-s'ar fi întemplat ei, preotesei fugite a Vestei, dacă ar fi recunoscut-o, ar fi fost mai chinător, decât morțe între dinții fiarelor sălbaticie setose de sânge.

În apropierea forului se află vechia casarmă a pretorianilor

lui Nero. Ea servea ca închisore pentru aceia, cari aduși din provincii, erau să fiă dați pradă fiarelor. Acolo fură duși prizonierii. Ei tură băgați într-o sală mare pardosită, pe pereții căreia se aflau mai multe perini. Lângă a, ceta se afla o curte neacoperită-încungurată de stâlpi. Toți se puseră jos obosiți.

Mai marele închisorei, care avea inimă bună, le împărtași, că jocurile încă nu s'au început. Așădă mai aveau să trăiescă câteva zile! Nică unul nu era între ei, care să fi voit așa cumpăra viața lepădându-se de legea creștină, dă nică unul, care să nu fi primit bucuros o prelungire a vieții. După o cină simplă, ce li-se dede, se lăsa somnul peste cei obosiți de o cale lungă și-i făcu să uite sôrtea ce-i aștepta.

(Va urma.)

Trad. de Cornel Scurtu.

nu-ți poți strica nici câte un păhărel de beut peste diagonala setei.

Când însă dispozițiunea ta rea e cauzată prin idei neliniștitoare, sau cum se întâmplă câte-odată — în urma unei lucrări spirituale obositoare, — atunci distreză-te, du-te la teatru, cercetază societăți vesele sau cel puțin puștin de acelea, unde trebuie să-ți iei seama, scurtți eși afară din tine însuși. În nici un caz nu te lăsa în voia indispozițiunii, ci opunete. Cu cât vei lua o inițiativă mai firmă, cu atât mai bine.

Indispozițiunea e pentru spirit, ceea ce e guturaiul pentru corp. Ceea ce ne face să suferim guturaiul — catarul — fizioc mai cu înlesnire, e siguranța ce o avem, că e o indispoziție trecătoare. Și catarul spiritual, decât în urma lipsei de energie a voinței noastre, nu l'am lăsat să devină un rău cronic, e trecător. Când negrele negrei dispoziții se grămădesc asupra sufletului nostru, când prin acestă veltă cenușiu, vedem toate cenușiu, atunci să cugătam, că de-asupra norilor strălucesc soarele, care peste puțin zile va sfășia norii. A reflecta în totdeauna la această înpregiurare, e deja un mare câștig moral.

ECONOMIA

Gardul viu.

Fără gard cum se cade, se nu cercăm a pune pomii, că mai multă mânia, necas și supărare vom avea, decât bucuria; ba vom deveni atât de mânioși câte-odată din lipsa de gard, de ni-om face chiar pagube. Că vișii și mieii, ori alte vite mai mari și mai tari, din lipsa de gard bun, s'or duce și ni-or cultiva ele ponii, der așa ni-or cultiva, cât ni-a veni să le tocăm în cap într-o mână, sciut fiind, că: Omul la mânia, cade-n nebunia.

Apoi rogu-te, cine nu s'ar supara, când dimineața lasă în grădina s'a mulți altoi frumoși, er sera, când vine dela lucru, îi află roși, numai cotora?

Der aceste neplăceri le putem ocoli, decât la începutul începutului vom vedea de gard bun în giurul fitoriei pomării. Cum se fac gardurile de nuele, scânduri, răslogi, ori piatra, sciți dumnia-vostre foarte bine, der pte că nu toți știu, cum se face gardul viu. Nu e lucru greu, și apoi acestă gard e în adevăr cel mai bun, cel mai trainic și cel mai frumos gard. Uitați-vă cum se face:

Giur impregiurul locului, ce-l hotărîm pentru pomăria, săpăm un șanț ca de o jumătate de metru de adânc și o jumătate de metru de larg. Acestă o facem când putem, numai câtă toamna, când prinde a căde brumă grosă, să fiă făcut. Atunci apoi mergem la câmp și scotem cu rădăcină de prin cele rozore tot soiul de tufe spinose tinere: rugi seltatiei, spină, măceși, porumbei, păduci ș. a., și-le ciuntăm din trupine să rămână numai ca de o palmă bună dela rădăcină. Apoi le ducem acasă și le plântăm în șențurile și adevă pe lângă amândoi părțile șențurelului, tot la o jumătate de metru o tufă de alta, și tot schimbate d. e. un porumbel, un măceș, un spin, un rug ș. a. Der și aceste trebuie potrivite așa, ca să nu stea două tufe față-n față, ci să aibă forma următoare:

După ce le-am așezat astfel, apoi acoperim bine rădăcințele cu pământ umblat,

care adevă în vora trecută a fost arat ori săpat, și-l apăsăm bine cu piciorul. Tufele aceste apoi în decursul iernei prind a lucra cu rădăcințele lor în pământ, er primăvera vedem numai eșind din ele mugurei și dând lăstărei. Ele apoi cu timpul se îndesă așa tare, de nu mai pte străbate nici un animal prin ele, apoi e și frumos și trainic, că el se întărește singur pe sine tot mereu, pe când alte garduri, de cele morțe, se strică vedându cu ochii și minten — minten trebuie reparate.

Ceva grije însă trebuie să punem și pe gardul viu, și adevă mai ales în cei dintâi doi ani, după plantarea tufelor.

Așa în anul dintâiu, coala prin postul Sân-Petrului, în zile ploioase, când altceva nu putem lucra, mergem la el, impletim lăstărele tufelor între olaltă, ca să crească frumos și să se indese, de mai nici paserea se nu pta străbate. Lăstărele, ce nu vor să stea singure impletite, le legăm cu papură ori cu scortă de teiu, ori cu sfășii de handuri (cânpă de sementă). Ba în anul întâiu și al doilea chiar plivim printre tufe, er toamna, de vedem, că care-va s'a uscat, punem alta verde în locul ei, ca strungă să nu rămână nicăiri. Vêfurile crengilor ce merg în sus și celea ce merg în latură, le ciuntăm, ca să fiă tte pe o formă de lungi și astfel se formeze un părete verde de frunzari.

Urmându astfel 2—3 ani de rând, căpătăm un gard bun, estin, sigur, apoi frumos, Dôrne! de-ți e mai mare dragul să te uiți la el. Pe lângă acesta mai e și altcum folositor, că servește de scut la mii de păserele, cari mai târziu ne sunt de folos, ca să ne curățesc omidele de pe pomii.

Nu pot destul recomanda facerea gardurilor vii, der drept că în cei dintâi 2—3 ani trebuie să le cam apărăm de vite, cu deosebire de capre, cari roțind crengutele și scortă, ni-ar zădărnici totă lucrarea.

Fiind vorba de locul potrivit pentru pomii, am amintit numai poziția lui, și am uitat să vă spun, ce însușire să aibă locul acela? Der pte că nici acum n'a fi prea târziu. Deci etă vă spun:

Unde priesce cât de cât grăului și cucuruzului, acolo pomii se fac foarte frumoși; ba chiar și în locuri unde bucate nu se fac, încă putem pune pomii, numai câtă trebuie să scim unde, ce soi de pomii priesce. Așa d. e. nucii, cireșe, vișini, pruni priesc bine în locul prunos, numai să aibă putere productivă de ajuns. Pentru acesti pomii e potrivită valea Oltului, a Hațegului, a Someșului, părțile Crișului, partea răsăritenă și de miță-dă a Bănatului ș. a.

Merii și perii priesc mai puțin în locul prunos, der cu o bună grije, făcându le gropi largi și adânci, și acelea — după ce am pus pomul — umplându-le cu pământ umblat, duc cu o bună grije, și merii și perii putem avea în locul prunos. Acestora însă totuși mai bine le priesce în locul unde se fac bucate nostre.

Locurile așa numite sterpe, sterile, rele, se pot umple cu pruni fără frică, că ei nu sunt gingași, se aclimatizează lesne ori unde, și nu numai că produc fructe multe și bune, der imbu-

nătălesc și locul. Grije însă trebuie, deși nu chiar multă, der fără grije și muncă nu putem avea pomii frumoși și pome bune, ori unde i-am pune.

Purecii.

(Povețe pentru îngrijirea caselor.)

Mulți dintre on. cetitori se vor mira, că se află cineva, carele să piardă timpul scriind despre pureci. Aceia însă nu se vor mira, cari au avut și au de lucru cu ei, mai ales colegii învățatori și d. nii inspectorii școlari, cari de multe ori n'au pace în școlă, de mulțimea acestor insecte neplăcute. M'am decis a scrie fiindcă și eu, ca învățator, am avut multă necas — în decurs de 25 de ani — cu purecii, când pe lângă totă ostenela cu curățenia, nu am putut învinge, până ce în urmă am dat de un mijloc estin și sigur.

Înainte însă de a spune lecul, descriu aci pe scurt purecele.

Purecii sunt de grădina sau de plante, (latinesce: Mordella), apoi pureci de casă (lat. Pulex irritans) și pureci cânesci.

Aci e vorba numai de purecii de casă, cari sunt bine cunoscuți fiăcui, der puțin vor fi sciind, că numai *femininele pișcă* (piștigă); ouele și-le depun mai ales prin crepăturile padimentului, în faină de fire și în praful de pe sub mobile. Acolo esă din oue nisce vermuleți, cari se prefac în larve, din cari ese apoi insecta deplină. Totă procedura acestă durează 11 zile. *Necurățenia caselor înainteză înmulțirea lor.* În locuri, unde se adună și petrec mulți omeni, încă se înmulțesc, căci îi aduc și de pe acasă, — așa e și în școlă.

Am cercat în multe chipuri a prăpădi aceste insecte, der nu mi-a succed, până acum de 3 ani, și adevă cu cenușe de lemn, și etă cum:

De loc după examenul de vora, iau cenușe bună și dau de presară în odaia școlii peste tot padimentul, mutându și mobilele școlii, ca să nu rămână nimic neacoperit de cenușe.

Așa lasă 2—3 zile, er decât se pte și 5—6 zile.

La 2—3 zile se și vedă deja unii pureci bolnavi, cum n'au putere de a sări, numai slab — toți pier. Când se mătură, cenușa o pun în grădina pe lângă pomii, vie etc. și așa ducându nu am perdit nimic prin folosirea ei contra purecilor. Acum nu se vor pte spori nici printre scândurile padimentului, căci pe acolo a rămas încă cenușe și așa ouale și larvele se nimicesc tte. De loc apoi dau să se vâruiesc școlă, să se spele padimentul și tte mobilele. Griješc, ca să nu se slobodă multă apă pe podele, de o parte ca să nu spele cenușa din crepături, de altă parte ca să nu între apa sub padiment, carea apoi er ține mai multă timp umezelă.

După ce chilia școlii e deplin curată și svântată, mă mut cu familia acolo, și curățim și tte chiliile câtă se pte mai bine.

E foarte bine, ca atât în chiliile de locuit, înainte de vâruire să se aprindă puciosă (țempori, sulfuri) adevă: punem în o olă jară și peste acela vârsăm puciosă, apoi eșim grabnică afară, lăsându ferestrele și ușile închise bine 2—3 zile. Prin acestă afumare se prăpădesc și ouale și larvele muscelor din plafon, precum și a altor insecte, ce ar mai fi; totă așa și

unele ciuperci nevădute, ce sunt der în unele case, mai ales în cele umeze. — Acestă trebuie făcut și cu cămarile și pivnițele în totă primăvera și toamna. E bună și în grajduri, der mai ales în cotețele horalor (galițelor), unde vor prăpădi insectele.

Mulți, cari vor să evă necas cu purecii, nici nu vor aștepta până la vora, ci se vor folosi de acest mijloc sigur și mai curând. Nu pot să spun odihna, ce avem acum, atât în școlă, cât și în casă, căci arare ori vedem câte un purec pte rătăcit de pe prunci, adus de pe acasă; — der de spirit pace!

În comuna noastră au început a face așa și ceilalți locuitori, decât vedură ce s'a făcut în școlă.

Ună învățator.

Țeranul prost și paserea cuminte.

Legendă, com. de Moșu l.

Un țeran bătrân și cam prostolan prinsese odată o pasere și se miră foarte tare auzându-o rugându-se, — vorbindu limpede și cuminte, ca și când ar fi o ființă omenescă, — se o lasă eră liberă.

— „Ho, ho! strigă țeranul, decât poți vorbi așa bine, ar trebui să fi cuminte și s'ntelegi, că de aici înainte, la mine vei avea cu multă mai bine, de cum ai avut în totă viața ta. Vei locui într'o colivie largă și vei căpeta de mâncare și de beut, câtă îți va trebui. Așadără nu te mai gândi la nimic sörtea asta nu se mai pte schimba.

— „O! der eu sunt născută să trăiesc liberă în aerul curat, prin urmare, în colivie nici-odată nu mă voi simți bine, suspin paserea.

— „Așteptă numai până-i ved cum îți merge!“ răspuse țeranul.

Biata pasere încep însă a se ruga din nou pentru libertatea ei. „Și, dău, nu simțesc tu nici o milă de mine?“ strigă ea în sfârșit.

— „Spre așa ceva nu sunt destul de bogat.“ răspuse țeranul rîdend. „Bani nu mă prea îmbulzesc și pentru o pasere cuminte, cum esci tu, cred, că voi căpeta cel puțin câțiva galbiori.“

— „Ei, decât poftesc, bucuros îți plătesc pentru libertatea mea!“

„Așa? der cu ce fel de parale vrăi să plătesc?“

— „De! punguliță ce e drept nu portă cu mine, der te pot înveta trei lucruri, cari pentru tine au preț de mulți galbini, decât le vei ține minte și le vei urma.“

— „Și ce fel de lucruri sunt acelea?“ întrebă țeranul.

— „Lasă-mă mai dintâiu liberă, apoi îți voi spune. Nu am încredere în tine mai ales după ce m'ai prins cu atăta șiretenie; der tu știi bine, că o pasere nu și calcă cuvântul.“

Țeranul nucia ce să ducă la vorbele aceste. Fiind însă, că paserea îl încredința neîntrerupt, că cele trei lucruri ce îl va înveta, sunt secrete, de foarte mare preț, se învoi la turg și dete paserei drumul.

Acosta, cum scăpă, sbură velsă și se așeză pe o crengă din vârful unui pom din apropiere unde mulțumită, că și-a căpătat eră libertatea, încep să cirpescă de bucuria.

— „Curând, curând, spu-

ne-mi cele trei lucruri, ce mi-le-ai fagaduit!" striga tzeranul fara rabdare.

"Bucuros", raspunde pase-rea din vefulur pomului. "Cea d'inta-itu invetatură este: Nu crede totu, ce ti-se spune."

"Ei, asta am sciut'o si eu de mai inainte," raspunde tzeranul cu mania.

"Acum a doua: Nu te supera prea tare, cand ai vre-o paguba," dise paserea netedendu-si penele cu ciocul.

"Asta e totu? - Pote ca cea din urma se aiba mai mare pretu ca fleacurile acestea," striga tzeranul necajitu.

"De buna semă. Cea din urma este: Tine bine, ce ai in mana, pana cand poti."

"De a doua ora, cand mai punu mana pe tine, iti sucescu grumadii," racni tzeranul, spumegandu de mania.

"Mai intaiu insu ar trebui se me prindu, dise paserea si intindendu-si aripile, o luă spre padurea vecina.

MULTE SI DE TOATE.

De prin resboie.

O dama din Strasburg avea in gazda la ea, dupa terminarea resboiului de la 70, doi oficeri prusieni. Acesti domoise plangeau, ca nu suntu chiami la nica o petrecere si ca suntu desconsiderati cu totul.

Sera ei intrara in salonu, care era oam intunecatu si la lumina singurei lampe, zarescu dece dame asedate intr'unu coltu si imbracate in negru.

Stapana vedandu-i, le iese inainte si-i conducea cea dintaiu diu aceste dame prezentandu-le-o: "Fiica mea, a carei barbatu a fostu ucisu pe timpul asediului".

Prusienii palescu. Dama urmeza prezentandu pe a doua: "Sora mea, care si-a perdatu fiulu la Froeschwiller".

Cunosceti o resbunare mai teribila si tot o-data mai patriotica? Ce este unu miliardu?

Unu miliardu cantaresce: in argintu 5,000,000 chilogramme, in auru 322,580 chilogramme, in bilete de 1000 franci 1780 chilogramme, in bilete de 100 franci 11,500 chilogramme.

Trupulu omului.

Trupulu omului are 150 ose si 500 muschi; sangele unui omu virstnicu cantaresce 15 chilogramme, inima are unu diametru de 15 centimetri; bate de 70 de ori pe minutu, de 4200 de ori pe ora si de 35,792,000 ori pe anu.

Erna grea.

Erna anului 1709, incepandu dela 6 Ian. pana pe la mijloculu lui Fauru, a fostu una din cele mai infricoate si mai frigurose ernt pentru Europa de mijlocu. Multu omeni inghetau atunci nu numai pe drumulu terri si la campu, ci chiar in mijloculu stradeloru din orase in case, ba chiar in paturu.

Unu orasu atacatu de tauri.

Intr'una din zilele trecute Barcelona (Spania) a ajunsu in stapanirea tauriloru. In ziua aceea sosira in Barcelona doue vapore italiene "Messapia" si "Re Umberto", cari aduceau din America de sudu 300 de tauri.

Isi pote ori-cine inchipui spaima locuitoriloru. Taurii nu s'au multumitu numai se se plimbe de colo pana colo, ci s'au apucatu de posne.

Ast-felu in str. Paulus, unu tauru a spintecatu cu cornele si a strivit u oribilu u piciorole pe o fatu. In strada Junquer, unu altu tauru a datu navalu peste o ceata de copii, cari se jucau linistiti.

Unu tauru, care se afla in apropiere, audendu impuscaturile si galagia cea mare s'a speriatu si, pana ai clipi din ochi, a fugitu.... tocmai prin geamulu unui mare comerciantu de juvaericele. Se in-telege, ca numai bietulu comerciantu pote spune pagubele.

Unu altu tauru a fostu prinsu de nisce soldati si legatu de unu copacu. Taurulu insu (se vede forte puternicu) a smulsu copaculu din radecina si fugi cu elu prin orasu. Elu a omoritu o femeia batrana langa seminarulu orasului.

Din pricina detunaturiloru 4 cai ai unei trasuri s'au speriatu si au trecut peste o femeia omorandu-o.

Lupta a tinutu pana sera.

70 de tauri au fostu omoriti. Unu diaru spune, ca era interesantu de vedutu, cum cetatenii tiau cu cutitele din corpurile tauriloru americanu, luandu unii cate o vrabiora, alpii muschi, oostițe, peptu etc.

Taurii n'au fostu asa de viteji. 70 dintre ei au fostu omoriti, pe cand ei n'au omoritu de catu 9 persoane.

Tergulu de rimatori din Steinbruch. La 30 Ian. n. starea rimatoriloru a fostu de 92,397 capete, la 31 Ian. au intratu 2517 capete si au esitu 1123 ramandendu la 1 Febr. unu numar de 93,786 capete.

la - cr. transito mijlocia grea dela - cr. pana la - cr. insu transito usora dela - cr. pana la - cr. transito dte teposa grea dela - cr. pana la - cr. transito mijlocia dela - cr. pana la - cr. Marfa serbesca grea dela 46-47 cr. transito, mijlocia grea dela 46-47 cr. transito usora de la 44-45 cr. Porcii ingrasati de unu anu dela - cr. pana la - cr., ingrasati cu cucuruzu dela - cr. pana la - cr., ingrasati cu ghinda dela - cr. pana la - cr. Cantaritu la gara cu 47.

Calendarul septemneli. Table with columns for Geraru, Sorele, Calend. Gregorian, and Calendaru Iulianu. Includes dates from 1893 and specific events like 'D. 3 Sep. M. Xenia'.

Bursa de mairuri din Budapesta din 1 Febr. n. 1893.

Table of grain prices (Semințe) including items like 'Grâu Banăţenesc', 'Grâu de Tisa', 'Săcară', 'Orz', 'Ovăş', 'Cucuruz', and 'Hirişcă' with prices per hectoliter.

Table of exchange rates (Cursulu) for various goods and currencies, including 'Sem. de trif.', 'Oleu de rap.', 'Slănină', 'Său', 'Prune', 'Lictaru', 'Nucl', 'Gogoşi', 'Miere', 'Ceară', and 'Spirtă'.

Cursulu losuriloru private din 1 Febr. n. 1893.

Table of private exchange rates (Losuriloru private) for various locations like 'Basilica', 'Creditu', 'Clary 40 fl. m. c.', 'Navig. pe Dunare', etc.

Bursa din Bucuresci din 25 Ian. n. 1893.

Table of stock market values (Bursa din Bucuresci) listing various securities like 'Renta română perpetua 187b', 'Renta română amortisabilă', 'Oblig. de statu C. F. Române', etc.

Prețurile cerealelor din piața Braşov.

Table of grain prices (Prețurile cerealelor) for Braşov, listing items like 'Grâu mijlociu', 'Grâu mestecat', 'Săcară', 'Orz', 'Ovăş', 'Cucuruz', 'Mălai', 'Măzere', 'Linte', 'Fasole', etc.

Cursulu piețel Braşov din 3 Februarie st. n. 1893.

Table of exchange rates (Cursulu piețel Braşov) for various currencies and goods, including 'Banconote romănesci', 'Argintu romănescu', 'Napoleon-d'ori', etc.

Cursulu la bursa din Viena din 3 Februarie st. n. 1893.

Table of exchange rates (Cursulu la bursa din Viena) for various securities and currencies, including 'Renta de aur 4%', 'Renta de hartiă 5%', 'Imprumutul căiloru ferate ungare', etc.

Binevoii a abona
Lumea literară
 cea mai ieftină fôie beletristică-scientifică-literară, cu ilustrațiuni.
 Apare în 1 și 15 și a fie-cărei luni.
 Prețul pe anul întreg 4 fl. pe șese luni 2 fl., pe trei luni 1 fl.
 Numeri de probă se trimit gratis.
 On. dnl. abonantii vor primi și nr.1 apăruți până acum.
 A se adresa la:
 Tipografia „Aurora“ A. Todoran
 în Gherla — Szamosújvár.
 20,3-3

ANUNCIU.
 Pentru o prăvălie de coloniale și manufactură în detalii din România se caută
UNŪ COMPTABILŪ,
 cu cunoștința limbilor română și germană.
 Oferte, însoțite de referințe, sunt să se adresa la **Administrația „Gazetei Transilvaniei.“**
 27,2-3

Dintre toate hârtiile pentru țigarete este recunoscută de cea mai bună hârtia de țigarete veritabilă franceză

„Le Gloria“

fabricațiunea d-lor
JOSIFŪ BARDOU & FILS în
 PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aur, 16 diplome de onoare mari, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hârtia, care în fineță și bunătate întrece toate celelalte hârtii de țigarete ce există.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, decât fiecare cartică poartă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginile netede sau crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă într-o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpătăt în Brașov la toate marșetaniile și băcăniile en-gros, precum și la fiș-care debitant mai bun de tutun.

52.-4

ANUNȚIU.

Imi iau permisiunea de a face cunoscut P. T. publicului, precum și on. corp ofiteresc, că am luat în primire cu ziua de 5 Ianuarie n. c.

Restaurațiunea Fleischer.

Mă voiți sili, ca prin **mâncări bine gătite**, curate și gustose, prin **vinuri curate** și nefalsificate, precum și prin un **serviciu amabil și prompt** să mulțumesc în toate privințele pe on. oșpeți. Mă rog pentru cercetare numerosă.

3-3.

GEORGE SOREA.

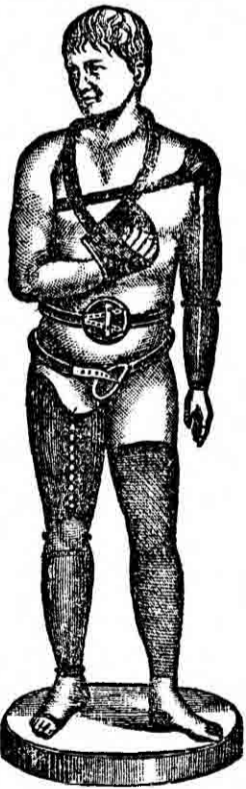

Neapărat de lipsă pentru fiecare familie este
Caféa-Malz a lui Kathreiner Kneipp
 cu gust de cafea bună.

Aceasta este avantajosă că poate înlocui cafea amestecată cu cichorie oferindu o cafea hrănitore și gustosă, un esecolat surogat la cafea. De recomandat pentru femei, copii și bolnavi.

Păditi-ve de imitații.

Se află în totu loculu. (4-52.) 1/2 Kilo 25 cr.

Specialități în bandage!

Noul patentat

SUSPENSORIU-KELETI.

Acest suspensoriu construit după cercetările și indicațiile cele mai recente ale specialiștilor în medicină nu alunecă, nu exercită o presiune supărătoasă și delatură în urma regularizării sale corespunzătoare toate inconveniențele bandajelor de până acum. Acesta este recomandat de către cei mai distinși și specialiști cu autoritate ca cel mai bun și mai perfect și prin urmare și în străinătate se bucură de cea mai mare răspândire și apreciere.

Sensaționalu! Nou!

Suspensorii de (gumi) elastice ale lui Keleti cu pelotă de regulată, briați de piele de cerb ca preservative în contra sudoarei. Prețulu Simplu fl. 6, duplu fl. 12.

In fabrica mea se mai facu:
 Suspensorii, legături pentru fole, ciorapi elastici, mideru ortopedicu, legături pentru mână și picioare

Gumi. Singura reprezentanță pentru Austria și Ungaria a celei mai însemnate fabrici de măriuri de gumi și specialități în Paris.

F. Berguerand fils. Garantază cutone veritabile de gumi și de beșică de pește dela fl. 2-6 pentru o duzină, Capottes americains fl. 3-5, Pely Porus fl. 1-80-2-50, Balado de femmes fl. 4-50-7.

Comandele se efectuează prompt și cu cea mai mare discrețiune.

I. KELETI 989,5-5.

fabrică priv. o. și reg. austr. ung. și reg. belg.

Budapesta, IV. ker., Koronaherzeg utca 17 (Serviten Palais).
 Preiscuranturi ilustrate se trimitu franco și gratis, deoa se va indica articolul.

ABONAMENTE

la
„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentulu este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . . 3 fl. —
 Pe șese luni . . . . . 6 fl. —
 Pe unu anu . . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni . . . . . 10 fr.
 Pe șese luni . . . . . 20 fr.
 Pe unu anu . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anu . . . . . 2 fl. —
 Pe șese luni . . . . . 1 fl. —
 Pe trei luni . . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anu . . . . . 8 franci.
 Pe șese luni . . . . . 4 franci.
 Pe trei luni . . . . . 2 franci.

Abonamentele se facu mai ușoru și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou, se binevoiescă a serie adresa lămuritu și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Avisu d-loru abonați!

Rugam pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunii se binevoiescă a serie pe cuponulu mandatulu postală și numeru de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, se binevoiescă a serie adresa amuritu și se arate și posta ultimă. Admin. „Gaz. Trans.“

Coniaculu

CONTE ESTERHAZY

premiatū cu cea mai înaltă distincție la toate esposițiile unde s'a trimisū, e curatā destilațiā de vinu.
 Beutura de predilecțiā a publiculu.

Birou Centralu: Budapest, Kulsö vaczi-ut 23.

se pôte cumpēra ori unde

1005,6-20